Raadsvoorstel

Onderwerp:	Zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht van Culemborg
Portefeuillehouder:	D. Bijvoet
Datum college besluit:	21 maart 2023
Behandelend ambtenaar:	J. de Rooij
Registratienummer:	GZDGCB70562/885301

Inleiding:

De mogelijkheden tot plaatsing van zonnepanelen* op daken van gebouwen binnen het beschermd stadsgezicht van Culemborg is al langere tijd onderwerp van gesprek in uw raad. Tijdens een beeldvormende avond op 15 december 2022 is met de verschillende fracties uit de gemeenteraad gesproken over de mogelijkheden tot verruiming van de plaatsingsmogelijkheden voor die gebieden die het meest waardevol zijn voor het cultuurhistorisch aangezicht. Naar aanleiding daarvan is onder meer een zogenoemde dakvlakkenkaart opgesteld die, bezien vanuit het perspectief van het behoud van de cultuurhistorische uitstraling van het beschermd stadsgezicht, gedetailleerd in beeld brengt welke dakvlakken wel en welke niet geschikt zijn voor de plaatsing van zonnepanelen. Voorgesteld wordt de dakvlakkenkaart inclusief het bijbehorende advies vast stellen waarmee de plaatsingsmogelijkheden van zonnepanelen binnen het beschermd stadsgezicht aanzienlijk worden verruimd ten opzichte van het huidige toetsingskader. Het effect dat daarmee bereikt wordt is dat inwoners en ondernemers op hun panden binnen het beschermd stadsgezicht meer mogelijkheden krijgen om zonnepanelen te installeren. Iets wat in deze periode van extreem hoge energiekosten een oplossing kan zijn om de energielasten te verlagen.

*) Daar waar zonnepaneelsystemen (of zonnepanelen) worden genoemd betreft dit zonnepanelen, zonnecollectoren en PVT-systemen.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

De plaatsingsmogelijkheden voor zonnepaneelsystemen binnen het beschermd stadsgezicht van Culemborg conform het advies bij de dakvlakkenkaart (70562/885398) in combinatie met de dakvlakkenkaart (70562/885940), te verruimen.

Argumenten:

1.1 Door het advies bij de dakvlakkenkaart en de dakvlakkenkaart vast te stellen ontstaat er helderheid ten aanzien van de verruiming van plaatsingsmogelijkheden voor zonnepanelen in het gehele beschermde stadsgezicht.

De wens om de mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen binnen het beschermd stadsgezicht te verruimen bestaat al langere tijd. Met dit voorstel wordt een zorgvuldig, integraal en gedetailleerd beeld geschetst van die mogelijkheden. Het voorstel biedt door haar gedetailleerdheid maatwerk per gebouw en tracht het delicate evenwicht tussen het zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed en de wens om meer duurzame energie op te wekken (duurzaamheid) te beschrijven/verbeelden.

1.2 Door vaststelling van de dakvlakkenkaart, inclusief bijbehorend advies, ontstaat er een éénduidig beeld van de mogelijkheden tot plaatsing van zonnepanelen op daken van gebouwen binnen het beschermd stadsgezicht.

Als gevolg van de discussies (en gedeeltelijke besluitvorming) in de gemeenteraad is de situatie ontstaan dat voor de orde 3 en 4 gebieden (zoals verwoord in het oorspronkelijke advies van het Gelders genootschap) de verruimde plaatsingsmogelijkheden zijn vastgesteld en voor orde 1 en 2 gebieden een nieuw voorstel in procedure gebracht moet worden. Het nu voorliggende voorstel omvat het gehele beschermde stadsgezicht en biedt een gedetailleerd beeld (per dakvlak) van de wenselijkheid (in relatie tot het behoud van cultureel erfgoed) tot plaatsing van zonnepanelen.

2.1 Door de genomen besluiten tijdens de gemeenteraadsvergadering van 24 november 2022 over orde 3 en 4 gebieden in te trekken, voorkomen we dat er verwarring kan ontstaan over wat het geldende beleidskader is voor de plaatsingsmogelijkheden van zonnepanelen binnen het beschermd stadsgezicht.

Op 24 november 2022 heeft u besloten de plaatsingsmogelijkheden voor zonnepanelen in zogenoemde orde 4 gebieden te verruimen. Via een, in diezelfde vergadering unaniem aangenomen, amendement zijn daar de orde 3 gebieden aan toegevoegd. Onderhavig voorstel omvat ook de oorspronkelijke orde 3 en 4 gebieden (die termen zijn als gevolg van voortschrijdend inzicht inmiddels verlaten). Om verwarring te voorkomen welk toetsingskader voor de plaatsingsmogelijkheden van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht nu geldt, wordt voorgesteld de besluiten van 24 november (het raadsbesluit en het amendement) in te trekken.

Kanttekeningen:

1.1 Dit voorstel bevat ondanks de brede wens om verduurzaming maximaal te faciliteren nog altijd (delen van) daken waarvan het, bezien vanuit het perspectief van cultuurhistorische uitstraling, niet gewenst is om zonnepanelen te plaatsen (rode dakvlakken).

Tijdens de behandeling van het oorspronkelijke raadsvoorstel in de commissie van 15 september 2022, tijdens de besluitvorming in november 2022 over orde 4 gebieden en tijdens de beeldvormende avond op 15 december 2022, is door een groot deel van de gemeenteraad keer op keer de wens geuit om de mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen op gebouwen in het beschermd stadsgezicht maximaal te verruimen. Het voorliggend voorstel (de dakvlakkenkaart met bijbehorend advies) bevat desondanks nog steeds dakvlakken en in sommige gevallen gehele daken (rood gekleurd), waarvan, bezien vanuit het perspectief van het behoud van de cultuurhistorische uitstraling, wordt voorgesteld om de plaatsingsmogelijkheden van zonnepanelen niet te verruimen.

De plaatsing van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht leidt tot een spanningsveld tussen de thema's behoud van de cultuurhistorische uitstraling enerzijds en het stimuleren van duurzaamheid anderzijds. Een precieze (harde) grens die duidelijk maakt welke 'mate van verstoring' door plaatsing van zonnepanelen op cultuurhistorisch waardevolle daken of aangezichten wel of niet 'acceptabel' is, is niet altijd en overal objectief vast te stellen. Hoewel het beleid rondom cultureel erfgoed degelijk is onderbouwd ontstaan er situaties waarin een zekere mate van subjectiviteit onvermijdelijk is. Duidelijk is wel dat onderhavig voorstel de plaatsingsmogelijkheden voor zonnepanelen ten opzichte van het oorspronkelijke criterium 'niet zichtbaar vanaf openbaar gebied' verregaand verruimd (de dakvlakkenkaart kleurt in overwegende mate groen of lichtgroen). En ook zijn er bij de meeste gebouwen waarvan een deel van het dak rood kleurt, alsnog groene dakvlakken van het zelfde gebouw, waar alsnog plaatsingsmogelijkheden aanwezig zijn (en blijven). Als laatste geldt dat bij voorstellen als deze er altijd 'grensgevallen' optreden, waarover eindeloze discussies kunnen worden gevoerd. Voor deze situaties bevat het advies behorende bij de dakvlakkenkaart, de suggestie om voorafgaand aan het traject van een vergunningenprocedure het gesprek aan te gaan om te bezien of een maatwerkoplossing mogelijk is.

1.2 Dit voorstel betreft alleen de opwekking van duurzame energie met zonnepanelen.

Het verduurzamen van woningen, andere panden en monumenten binnen het beschermd stadsgezicht vraagt om meer dan alleen de plaatsing van zonnepanelen. Verduurzaming van alle panden betekent ook dat er aandacht moet worden besteed aan het terugdringen van de warmtevraag (isolatie) en het op een andere wijze verwarmen dan met behulp van aardgas. Het maximaal benutten van de daken in het beschermd stadsgezicht door plaatsing van zonnepanelen is veruit onvoldoende om de huidige energievraag (gas en elektra) in het gebied te compenseren. Om op termijn ook in het beschermd stadsgezicht de doelstelling energieneutraliteit te bereiken is meer nodig. Onlangs is de werkgroep duurzame monumenten in Culemborg gestart die zich richt op het (breder) verduurzamen van monumenten. Binnen die werkgroep zal opnieuw het dilemma tussen cultureel erfgoed en de wens om te verduurzamen onderwerp van gesprek worden.

1.3 Dit voorstel gaat alleen over de plaatsingsmogelijkheden van zonnepanelen op gebouwen binnen het beschermd stadsgezicht en bijvoorbeeld niet over het realiseren van zonnedaken boven parkeerterreinen (denk aan Palumbus).

Tijdens de raadsvergadering van 24 november is ook een motie aangenomen die oproept om de realisatie van collectieve zonnedaken te stimuleren. Het overkappen van het parkeerterrein Palumbus (vergelijkbaar met het laadplein aan de Jan Wolkershof (Lanxmeer)) werd als mogelijke locatie gesuggereerd. Dit voorstel gaat daar niet op in. De reden hiervoor is dat het beoordelen van de wenselijkheid van bijvoorbeeld een overkapping zonder verdere inkadering op voorhand niet goed is aan te geven. De daken van gebouwen zoals verbeeld op de dakvlakkenkaart kennen harde grenzen en de beoordeling vindt plaats binnen de grenzen van het dak. Het in algemene zin uitspreken van de (on)wenselijkheid van een initiatief in een niet gebouwd gebied is zeer arbitrair. Het college zal op een andere wijze dan via dit voorstel de uitvoering van de bewuste motie ter hand nemen.

Kosten, Baten, Dekking:

Aan dit voorstel zijn geen financiële consequenties verbonden.

Personele en/of Juridische gevolgen:

Indien u dit voorstel vaststelt worden de afspraken met de ODR en de commissie Erfgoed en Ruimte over een versnelde afhandeling van vergunningen voor het gehele beschermde stadsgezicht (was alleen orde 3 en 4 gebieden) definitief gemaakt. Voor het overige zijn aan dit voorstel geen organisatorische consequenties verbonden.

Communicatie en Burgerparticipatie:

Over de verruimingsmogelijkheden voor de plaatsing van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht is de afgelopen maanden al geruime aandacht besteed door de lokale media. Indien u het voorstel aanneemt zal via verschillende kanalen aandacht worden besteed aan het resultaat. Doel daarvan is om de inwoners en ondernemers binnen het beschermd stadsgezicht op de hoogte te stellen van de betekenis van de besluitvorming. Door de gefaseerde besluitvorming over dit onderwerp kan onduidelijkheid zijn ontstaan over wat wel en niet mogelijk is. Doordat het voorliggend voorstel het gehele beschermde stadsgezicht omvat kan de berichtgeving daar over eventuele onduidelijkheden wegnemen.

Bijlagen:

- Dakvlakkenkaart (70562/885940);
- Advies bij dakvlakkenkaart (70562/885938);
- Oorspronkelijk advies Gelders Genootschap Zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht Culemborg (70562/644386);
- Q&A zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht (70562/891311).

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB70562/885301

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

De plaatsingsmogelijkheden voor zonnepaneelsystemen binnen het beschermd stadsgezicht van Culemborg, conform het advies bij de dakvlakkenkaart (70562/885398) in combinatie met de dakvlakkenkaart (70562/885940), te verruimen.

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 20 april 2023 .

De griffier	De voorzitter
D. van der Harst	G. van Grootheest